Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

З Ради державної.

(Справа словіньскої ґімназиї в Целлю.)

Засіданє Палати послів з дня 5 січня 1897 стало ся памятним в послідний сесиї Ради державної майже несподіванм вичеркненем з буджету позициї в сумі 12.550 зр. на словіньску ґімназию в Целлю. Німці лїберали тріюмфують. Що зроблять тепер Словінцї і як порадить собі правительство — се покаже недалека будучність. Сам сей факт однакож позістане характеристичним для теперішних відносин парляментарних.

Засіданє Палати послів дня 5 с. м. відбуло ся при слабій участи послів; богато з них не було, і мабуть лиш тому можна приписати побіду Німців. На засіданю були з міністрів лиш бар. Ґавч, др. Білїньский і ґр. Ледебур; по 12 год. прибув також і п. президент кабінету.

На початку засіданя присьвятив президент Палати теплу згадку помершому пос. Любичеви, а пос. Гальвіх поставив опісля інтерпеляцию до п. міністра справедливости, чи округ нового суду окружного в Трутнові (в Чехії) думає утворити лиш з самих німецких округів судових.

Пос. Кушар поставив пильне внесенє, взиваюче правительство, щоби предложило проєкт закона о продовженю речинця сплати пожичок даних купцям і ремісникам в Люблянї по землетрясеню.

На порядку дневнім стояла дальша дебата буджетова, іменно над розділом міністерства просьвіти: „Школи середні“.

Пос. Ніче і Перґельт, ческі Німцї виступили против закидів пос. Фореґґера і перший з них пригадав Фореґґерови, що він же сам радив вже своїм виборцям, цельским Німцям, погодити ся зі словіньскою ґімназиєю.

По сїм наступило голосованє над видатком на словіньску ґімназию. Голосованє відбувало ся в той спосіб, що ті, котрі були за параґрафом без зміни, голосували *так*, а ті, котрі були за вичеркненем суми, якої вимагає та ґімназия (12.550 зр.), голосували *нї*. В голосованю відкинено згадану суму 100 голосами против 98. (Грімкі, невтихаючі оплески по стороні цїлої лївицї. — Гнїв серед Словінців і Молодочехів. Пос. Шустертич кличе до Німців: Встидайте ся! То ганьба для нїмецкого народу! — Президент взиває єго до порядку, на то відзиває ся пос. Страньский: Я підоймаю цензуровані слова! — Оплески від Молодочехів і Словінців). — Против цельскої ґімназиї голосувала ціла лївиця з виїмкою Італїянців, котрі усунули ся від голосованя, отже Німці-лїберали, чеські Німці, Німці-народовці, Німці антисеміти і дикі посли нїмецкі; за ґімназиєю голосувала вся правиця з виїмкою католицкої, людової партиї нїмецкої; із сеї партиї селянин Роґль голосував за ґімназиєю, підчас коли єго товариші усунули ся від голосованя. З Кола польского було лиш 29 членів (замість 54); з Русинів не було нїкого; Дальматинців майже всіх не було; бракувало також богато Молодочехів, а що найдивнїйше, не було і всїх Словінців, неставало пос. Вишникара.

Опісля ухвалено в звичайнім голосованю цїлий розділ з виїмкою суми на цельску ґімназию.

Пос. Розер, Купельвізер і Бавер жадали основаня специяльних низших шкіл промислових в Чехії і Стириї. — Пос. Бажант говорив о потребі правительственної опіки для шкіл торговельних, котрі знаходять ся нинї в руках приватних людий. — Пос. Шварц промавляв за тим, щоби краєве законодавство мало більший вплив на справу промислової науки, бо нинїшна система єсть занадто централїстична. По сїм ухвалила Палата приступити до дискусиї над розділом „школи народні“.

Пос. Спінчич жалував ся на брак семинарий учительских і шкіл народних на австрийскім побережу. Кобляр жалував ся на систематичну ґерманїзацию Словінців в Каринтиї при помочи шкіл народних. — Пос. Бендель домагав ся нової нїмецкої семинариї учительскої в Пільзнї. — Пос. Цуркан (з Буковини) промавляв за основанем висшої школи для румуньских і руских дївчат в Чернівцях. — Наконець передано згаданє вже на початку внесенє пос. Кушара комісиї буджетовій і на тім закінчено засіданє.

Новинки.

Львів дня 9-го січня 1897.

— **Є. Вел. Цїсар** дарував громадї Батиїв в брідскім повітї, 100 зр. на докінченє будови філїяльної церкви.

17)

Дещо з технїки.

III.

Технїка а технольоґія. — Вага і значінє наук технїчних. — Технольоґія механїчна і хемічна. — Сирий материял і єго перерібка. — Олїї і живицї. — Шеляк, копаль, сандарак, мастикс, дамара і елемі. — Терпентина. — Кавчук і ґутаперча. — Бурштин, єго история і значінє в торговли і промислї. — Покости і лякери. — Лїнолеум.

(Конець).

Спір фабрикантів виробів бурштинових з фірмою Стантін & Бекер закінчив ся остаточно тим, що фірма та не хоче вже займати ся дальше добуванем і збиранем бурштину та предложила правительству прускому кілька проектів, котрими хоче ся увільнити від сего підприємства. Она жадає, щоби правительство або відкупило від неї всї єї посілости на самляндскім побережу зі всім, що стоїть з ними в звязи, або щоби віднаймило від неї на 24 лїт, або наконець, щоби завязало ся якесь акцийне товариство, котре яко властитель взяло би від неї всї посілости та переймило на себе право добуваня бурштину. Як тепер річи стоять, то фабриканти пристали би ще найскорше на основанє товариства акцийного.

На закінченє подаємо тут ще кілька цїкавійших дат. Давнїйше, коли правительство само купувало збираний і видовбуваний бурштин, доходила єго продукция лиш від 5000 до 7000 кільоґрамів; фірма Стантін & Бекер добувала зразу по 20.000, відтак 30.000, 35.000 а від 1883 аж 75.000 кільоґрамів. Чиншу платила фірма за той бурштин в перших десяти роках 15.000 марок (9000 зр.) відтак 20, 35, і 80.000 марок, від 1872 аж до 1883 р. навіть по 200.000 марок (120.000 зр.) річно, а від того часу аж до застановленя черпаня в Шварцортї навіть по 280.000 марок річно. За копальні в Палемнїкен платила фірма від 1876 р. від морґа 15.000 марок, пізнїйше 18.000 марок. Теперішний контракт фірми з правительством кінчить ся аж в 1901 р. і до того часу мусить фірма платити річно від морґа величезну суму по 50.000 марок або 30.000 зр. В 1890 р. добуто в копальни в Палемнїкен 4040 сотнарів сирого бурштину вартости 1,800.000 марок (1,080.000 зр.). З того перероблено на прибори до куреня за 2,165.000 марок, на пацьорки за 155.000 мар., а на лякер за 190.000 марок.

Ще кілька слів про фабрикацию виробів бурштинових в Росиї. Найперше місце займає тут невеличке місто Полонґа, положене над морем в курляндскій ґубернії. Бурштин обробляють тут поодинокі токарі і фабрики, але ті послїдні часто банкротують, упадають і роблять місце другим. В 1893 р. було їх кілька, але анї одна не стояла добре; не могли удержати ся з власної фабрикациї і мусїли купувати вироби від мешканців міста або в містї Кретингї в ковненьскій ґубернії. Оброблюванем бурштину в Полонзї займає ся яких 250 людий, а загальний дохід з него брутто дає пересїчно 200.000 рублїв на рік. Бурштин привозять головно з Палемнїкен. В 1892 р. привезено через комору в Полонзї 565 пудів (пуд 40 фунтів) бурштину. В малій скількости привозять також через комору в Кретинзї. Найбільшу цїну має тут жовтаво-білий, непрозорий бурштин, а відтак ясно-жовтий, прозорий. Дрібні куснї і кришки купують фабрики лякерів і платять по 5 рублїв за пуд. З бурштину виробляють тут рожанцї, ковтки, бразелети, цигарницї, брошки, спинки, шпильки і т. п. Пацьорки і ковтки ідуть головно до ґуберний смоленьскої, тамбовскої пензеньскої, воронеской, саратовскої і ин. Ті прикраси купують головно селяни і длятого, скоро буває неурожай, то він зараз дає ся добре почути бурштиновому промислови в Полонзї. Шнурок пацьорок платить ся по 25 копійок до 1 рубля. Але в послїдних часах появили ся в торговли скляні пацьорки, зовсїм подібні до бурштинових, і хоч они значно тяжші, зробили велику конкуренцию правдивим бурштиновим. Рожанців іде найбільше до Київскої ґубернії. Однакож головною основою бурштинового промислу суть магометаньскі рожанцї, котрих уживають магометани до молитви; они ідуть у великій масї на Кавказ, до Персиї, Туреччини, Палестини, і других країв на Всходї.

Але й сему виробови стали в послїдних часах робити велику конкуренцию вироби ґданьских фабрик, бо суть дешевші з тої простої причини, що мешканцї в Полонзї мусять спроваджувати сирий бурштин з Прус і оплачувати від него велике мито. Дещо з виробів бурштинових розходить ся також на ярмарку в

— **Іменованя.** Ц. к. Дирекция почт і телеграфів надала посади: 1) ц. к. почтмайстрів: в Косові Йос. Стошкови почтмайстрови з Щуцина, в Щуцині Болесл. Майснерови експедиентови з Яблониці; 2) експедиентів: в Юрівцях Евг. Бек експедиентці з Толщева, в Креховичах експедиторці Евг. Мільн, в Баричи Юл. Майснер вдові по експедиенті почтовім, в Закопанім ґр. Ад. Коморовскому, в Устю епископскім Теод. Бунді експедиентови з Закопаного, в Рудниках Стан. Цішевскому експедиентови з Придбич, в Дворах на зелізничім двірци начальникови стациї Юл. Валюхевичеви, в Лавочнім на двірци зелізничім начальникови стациї Ферд. Цапклеви, в Старій соли Юл. Кухарскій ц. к. експедиентці почтовій з Давидова, в Бережници королівскій експедиторови Валер. Сциславскому, в Яблоници Юл. Заяць експедиентці з Голгоч, в Липнику громадскому писареви Ів. Бартельмусови, в Баличах експедиторці Ам. Горнчарскій, в Незвисках Мих. Буржиньскій вдові по почтмайстрі, в Ричеві на двірци зелізничім начальникови стациї Леон. Кузпярови, в Толщеві Володим. Хлопицкому, в Яблонові експедиторови Адр. Дембчевскому, в Ворохті Брон. Андролетті експедиентці з Библа, в Підгородю учителеви Володисл. Брандисови. Посаду стайничого в Ланцуті одержала жінка почтмайстра Вікт. Ґавел.

— **Є. Сьв. Папа римский** на внесену просьбу від товариства сьв. Ап. Павла продовжив ювілей унії берестейскої на рік 1897. В тій справі власть духовна видасть незабавом урядове оповіщене.

— **Нова руска ґазета „Руслан“** буде виходити від Нового року у Львові яко орґан католицко-руского сторонництва. Перше число тої ґазети на оказ появило ся ві второк перед сьвятами. В статі „Від редакциї“ читаємо: „Ми добре сьвідомі тяжкого обовязку, який приймаємо на себе, приступаючи до поважної праці під призивом найвисших ідей культурного сьвіта, до праці під непорочним україньско-руским народним прапором в імя високих ідей Христової науки, правди й братолюбія. Оборона наших народних прав, розширене їх, позитивна робота в кождім напрямі й приєднане для такої роботи широких верстов нашої суспільности — отсе наша мета. Але сьвідомі тяжкого обовязку, ми неменше сьвідомі й сего, що успіх нашої праці залежить не від нас самих, як взагалї успіх всякої позитивної роботи залежить не лише від сего, хто радби до неї подати почин. Але ми певні, що коли хоч в части й посередно, в міру сил наших, причинимо ся до сего, щоби роз'яснити думки, справити хибні погляди, вказати цїли для позитивної праці й з'єднати для неї наші роз'єднані сили, то вже сповнимо сим важно народне завдане. Стаємо о власних силах — тож домагати ся мусимо рішучої діяльної помочи у всіх тих, кому дорога будучність нашого народа і хто розуміє, що обезпечене сеї будуччини може подати лише сповнене обовязку через кождого з'осібна“. — „Руслан“ буде виходити кождого дня з виїмком неділь і сьвят о годинї 6-тій вечером. Редакция і адмінїстрация містять ся при ул. Коперника ч. 9 на II-ім поверсї. Яко мотто приймила нова ґазета уступ з Шашкевичевих „Псальмів Русланових“ уступ: „Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш, а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. Передплата на ту ґазету виносить річно 12 зр.

— **Нещастні пригоди.** Оногди рано найшов поліцияит в Єзуїтскім огороді у Львові трупа 33-літного мужчини. Візваний лїкар сконстатував смерть. Чоловік той в нетверезім станї заспав і замерз. — З Грималова пишуть: Ві второк на сьвятий вечер, їхав 80-лїтний властитель реальности з Городницї Фарановский з своєю 74-лїтною жінкою до дочки в Товстім. На ґрунтї, що належить до громади Лежанівки, веде в однім місци дорога понад глубокий яр; дорога там нїчим не забезпечена. Коли отже Фарановский над'їхали сею дорогою пішли сани в затоку і упали разом з кіньми і людьми на дно яру, куди пливе потік. Старушка упала на сам спід, головою у воду, на неї сани, а побіч Фарановский і фірман. Діяло ся то далеко від села в поли і заки по двох годинах надбігли люди з села, була вже старушка нежива, а сам Фарановский і его фірман покалїчені лежали напів живі у воді. Всїх відвезено до Товстого, але слаба надія, аби Фарановского удало ся удержати при житю.

— **Нова нафта.** Сими днями роблено в Баку, в Росиї, проби з нафтою з недавно відкритого жерела в Тенчиньскім провалї. Та нафта ріжнить ся значно від дотепер знаної нафти з инших жерел, а то червоною краскою і запахом нагадуючим терпентину. Як пише ґазета „Луч“, пробовано ту нафту палити без попередного очищеня еї, в звичайних нафтових лямпах і проби випали дуже вдоволяючо. Нафта горїла ясною полуміню і не коптїла.

— **Про музикальний слух немовлят** подає американьский др. Муцель такі досліди: Дїти в віцї 6 місяців відзивали ся, як їх кликали протяглим голосом, по більшій части в тім самім тонї, коли сей тон не був для них за низький і тримали той самий тон, хоч голос, що їх кликав, переходив на инші тони. Инакше заховували ся дїти в осьмім і девятім місяци. І они відзивали ся також, як їх кілька разів закликали, майже докладно в тім самім тонї. Коли голос, що їх кликав, підніс ся о один тон висше, то дїти задержували давнїйший, низший тон. Але коли голос підніс ся на терцию, о два цїлі тони до гори, тодї відповідали немовлята в тім самім тонї і трафляли его лише з ріжницею кількох дрогань, зовсїм докладно. В той спосіб ішли они за голосом другої особи майже через півтора октави. Др. Муцель замічає з притиском, що робив свої дослїди на цїлком здорових дїтях. В 11 і 12 місяци ловить вже ухо інтервали одного тону. З тих дослїдів виходило би, що музикальність дитини треба плекати вже від колиски, а особливо треба уважати, щоби нянька, що сама не має слуху, не псовала дитинї ушка своїм немилосердним ладканем над колискою. Противнож милий і гармонїйний сьпів над колискою мусить безперечно розвивати музикальність дитини.

— **Померли:** О. Йосиф Кобиляньский, парох в Пійлї, дек. калуского, дня 31 грудня, в 95-ім роцї житя, а 65-ім сьвященьства; — Іван Пітулей, вислужений учитель, в Боршові, в 60-ім роцї житя; — в Станиславові о. Яков Кершка, митрат і лат. парох станиславівский, скоропостижно, в 70 роцї житя.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Віденъ 9 січня. В комісиї буджетовій здавав референт Фукс справу з правительственного предложеня в справі конґруи. Комісия

Нижнім Новгороді. Крім Полонґи і Кретинґи обрабляють бурштин ще у Варшаві, в Петербурзї, Москві і Житомири на Волини, але роблять головно цигарницї, шпинки і т. п. дрібнички, котрі не мають в торговли великого попиту. В послїдних часах став промисл бурштиновий в Полонзї значно підупадати.

* * *

Пізнавши так всїлякого рода живицї можемо тепер придивити ся тим виробам з них, котрі в промислї і торговли та в домашнім ужитку мають велике значінє, а для котрих зрозуміня треба знаня хемічної технольоґії. Суть то всїлякі покости і лякери, плини, котрі виставлені в тоненькій верстві на дїланє воздуха, висихають лишаючи по собі блискучу верству, котра мимо того, що есть тверда, есть досить податлива, не кришить ся. Верства та хоронить дерево від впливу воздуха і вогкости та надає ему не лиш більшої тревалости, але й окраси. Покости суть двоякі: 1) Покости олїйні з льняного олїю або инших засихаючих олїїв; — 2) покостові лякери, або верніси, звані також товстими лякерами, з живиць, розпущених в олїях. Покости олїйні, звані також товстими покостами, мають найбільшу вартість, бо они дуже опорні на вплив тепла і вогкости.

Найважнїйшим есть покіст з льняного олїю. Рідше вже робить ся покіст з олїю макового або оріхового. Льняний олїй має то до себе, що він на вільнім воздусї засихає, стає густий, тягне ся і остаточно творить прозору масу. Але на воздусї схне він лиш дуже поволи, за то дуже скоро, коли его огріти і домішати ще до него таки творива, котрі видають з себе кисень (ґаз, котрий творить складову часть нашого воздуха). Олїй льняний не засихає длятого, що випаровує що раз більше, але длятого, що сполучає ся, з киснем через що робить ся з него якесь нове твориво. Чим борше покіст висихає, тим він лїпший. Щоби з льняного олїю зробити покіст, треба его варити з такими творивами, котрі не лиш віддають легко з себе свій кисень, але й забирають та нищать всяку нечистоту, яка знаходить ся в олїю. До таких творив належать н. пр. олованна ґлейта, мягкий манґаняк або брунштин (бравнштайн), окисок цинку і т. п. Творива сї пускають з себе при вареню кисень, котрий лучить ся з олїєм і дає покіст; при тім же ловлять они всяку нечистоту в олїю і осїдають з нею на сподї котлика, в котрім варить ся.

Варенє покосту не есть так легке, як би то на перший погляд здавало ся. При вареню треба і великої уваги і великої осторожности, бо можна не лиш зіпсувати весь олїй але також попарити ся або й дати причину до великого пожару. Варенє олїю мусить длятого відбувати ся або здалека від всяких будинків, або бути так обезпечене, щоби не було обави пожару і небезпечности попареня.

Олїй, коли его варити, пускає насамперед водну пару; при дальшім огріваню виходить з него тяжка дуже смердяча пара, котра есть продуктом т. зв. сухого пароґоненя (дестиляциї) олїю. Ту зміну при вареню пізнати не лиш по запаху, але також і по тім, що на олїю стають баньки і він прибирає темну барву. Важною річию есть, щоби при вареню не допустити до більшої теплоти, як потреба. До означеня тої теплости уживають тепломірів (пірометрів) і она не повинна переходити 300 степенів. Однакож дуже часто робить ся лиш практичну пробу, н. пр. замочує ся куряче перо в олїй, а коли оно в нїм корчить ся, тріщить і пукає, то знак, що олїй достаточно огрітий. Роблять також так, що до олїю додають шкірки з хлїба, цибулї або моркви; коли они станут брунатні, то знак, що олїй достаточно заварений і не треба вже его дальше варити. В малій скількости можна покіст варити найлїпше в той спосіб, що бляшане начинє з олїєм ставить ся в кітлик з водою і в нїй варить ся. Розуміє ся, що при тім треба дуже уважати раз на то, щоби вода не капнула до олїю, бо она переміняє ся на олїю дуже скоро в пару а та розбризкує олїй і він може попарити, а відтак, щоби де не розіллятн олїю на огонь, або щоби поломінь не мала до него приступу, бо може займити ся. Перед варенєм завішує ся в олїю мішочок з грубо потовченим брунштином або з олованною ґлейтою. При тім бере ся на 10 частий олїю 1 часть брунштину або на 16 частий олїю 1 часть ґлейти.

При вареню олїю на огни треба кітлик з олїєм огрівати лиш з під споду а не із боків; через то не огріє ся він надмірно. Льняний олїй, як і всї олїї, есть злим провідником тепла; отже щоби не перепалив ся або не пригорів на сподї, треба его вседно мішати. Також і на то треба зважати, щоби не наливати більше олїю до кітлика як лиш трохи більше як половину кітлика або що найбільше три чверти; тогди не так легко буде збігати.

До вареня покосту на більші розміри уживають звичайно кітла з круглим дном і з шапкою, від котрої рура іде в комин. Котел есть вмурований в піч так, що поломінь огріває лиш его дно. В кітлї знаходить ся колотівка, котру обертає ся за помочию корби в шапцї кітла. Крім того суть ще дверцї в шапцї, так, що кождої хвилї можна заглянути до кітла і переконати ся, як олїй варить ся. Рушт під кітлом, на котрім горить огонь, складає ся з двох половин, котрі суть уміщені на осях, а котрі держать ся при купі за помочию зелїзного дручка, вистаючого з печи, котрий дає ся висувати. Під руштом есть великий баняк з водою. Коли би треба під кітлом огонь борзо загасити, висуває ся згаданий дручок, а обі половини рушта отвирають ся в долину і всю грань пускають у воду. До фабричного способу робленя покосту уживають до вареня олїю не огню, але перегрітої пари, котра переходить вужеватою рурою через олїй в кітлї. Найчастїйше варять олїй з ґлейтою. Огрівають насамперед олїй доти, доки він не стане спокійно варити ся, збирають з него шумовину, а відтак додають по трохи сушеної ґлейти (аж до скількости н. пр. 3 сотнарів) та варять через

постановила взяти сей закон під нараду на найблизшім засіданю, котре як найскорше має бути скликане.

Відень 9 січня. Президент Палати послів заявив, що справу знесеня стемпля ґазетного постановить на порядок дневний зарав по ухваленю буджету.

Відень 9 січня. В комісиї прасовій предложив референт Рутовский новелю до закона о кольпортажи, після котрої публичне виклмкуванє і продаж періодичних друків есть кождому дозволене, але наперед мусить повідомити о тім місцеву власть безпечности. Виклмкувати можна лиш сам заголовок. Розносити і продавати періодичні письма та збирати для них абонентів можна лиш за попередним призволенєм власти. Картки і лїсти виборчі можна без перешкоди розділяти. Проект Рутовского принято з додатком Пацака, що при виборах можна роздавати і лїсту кандидатів.

Константинополь 9 січня. Порта не пристала на жаданє амбасадорів, щоби до жандармериї на Креті принимано чужинців.

Переписка зі всїми і для всїх.

Народ. Торговля „Просьвіти“ в К. п. Д.: 1) На поливу до глиняних горшків і мисок уживають звичайно т. зв. гончарского олова (оловяної ґлейти), цинового попелу (окисок цинку, дає білу краску), бравнштайну, кобальту і т. д. Поливу робить ся звичайно з якоїсь легко топливої мішанини, котра часом буває тайною гончара. Брунатну поливу н. пр. робить ся в той спосіб, що мішає ся 7 лїтрів оловяної ґлейти, 7 лїтрів піску, 2 лїтри глини і 1 лїтру бравнштайну. — Жовта полива: оловяної ґлейти 7 л., піску 4 л., порошку з цегли 2 л., глини 3 л., — Зелена полива: ґлейти 10 л., піску 10., мідяного попелу 1 л., глини 1 л. — То все суть прості поливи. Поливу меле ся насамперед на відповідних до того гончарских жорнах з водою, аж зробить ся з неї дуже мілка шлямувата маса. Відтак поливає ся нею горшки і миски та випалює ся в горнах. Взірцї н. пр. на мисках робить ся простим способом так, що н. пр. зеленої поливи наливає ся до ріжка, або до трубки зробленої з паперу і тоненьким кінчиком малює ся, або н. пр. держить ся на краю миски стоячої на гончарскім кружели, а ногою тручає ся кружело. Коли миска раз обкрутить ся, то на нїй зробить ріжок колесо. Материялів можете дістати найскорше в Коломиї, бо там Вам, здаєсь і найблизше і там столиця промислу гончарского та академія, чи пак школа гончарска. Удайте ся там може до філїї „Народ. Торговлї“ або таки до гончарскої школи, а там Вас о всїм найлїпше поінформують. — 2) Милянного каменя можете дістати у Львові в торговли материялів Гібнера ринок ч. 38; — коштує кільо 36 кр., але напишіть виразно, що потребуєте до фабрикациї мила. При роботї бутьте осторожні і не беріть того каменя пальцями, бо він дуже гризе; найлїпше набирати деревляною ложкою. Также треба его ховати, щоби хтось инший его не брав, або случайно з цїкавости (н. пр. дитина) не полизав. — 3) жовте мило робить ся всїляко. Не знаємо якого Вам потреба. Впрочім річ проста: оно закрашує ся на жовто. Коли маєте охоту до фабрикациї мила (а то було би дуже добре), то випишіть собі з Відня книжку о фабрикациї мила: Wiltner, Die Seifen-Fabrikation, 4 Auflage A. Harlebens Verlag in Wien; коштує всего лиш 1 зр. 65 кр. і пару крейцарів більше за пересилку — не велика сума, а можна богато скористати. — **А. Б. В.:** На разї не подаємо Вам адреси нїякого лїкаря, бо раз не мали ми ще часу розвідати, а відтак і годі нам знати, о що питати. Коли дївчина, хоч має вже чотири роки, ще сама не говорить, але все-таки повтаряє слова і добре їх виговорює, то видко, що она анї не глуха, анї не має нїякої хиби в орґанах мови, лиш, здаєсь, есть слаба на умі, взглядно дуже слабо і поволи розвиває ся. Може дуже легко бути, що коли більше підросте і розвине ся, то розпустить таю язик, що аж треба буде уха затикати — бо і так буває. Ми би ось що радили: Замість відразу, а може без потреби піднимати великий кошт і їхати до Львова, розвідайте насамперед, чи дївчина не перебувала якої тяжкої недуги н. пр. шкарлятини, чи в еї роді не бував хто такий, хто слабий на умі, які були дідо і баба, які суть родичі і т. п. Відтак удайте ся з дївчиною до найблизшого в сусїдстві лїкаря (мабуть чи не в Дрогобичи?), нехай він еї огляне і скаже свою гадку. Тогди дайте нам знати, що він сказав і радив, а ми покажемо Вам дальшу дорогу. — **Ник. Б. в Ром.:** З Ваших льосів не витягнений анї один. — **М. В. в Роз.:** Самі признаєте, що у нас навіть інтеліґенция не дуже скора до купованя книжок, а радите нам, щоби ми повісти і наукові розвідки, друковані у фейлетонах видавали книжками. На се нема у нас гроший. Нашим людем, все одно чи селянам, чи інтеліґенциї треба ще навикати до читаня і длятого радимо кождому, хто держить „Народ. Часопись“, щоби витинав собі фейлетони, давав їх оправляти і закладав собі з них домашну бібліотеку, з котрої могло би опісля молодше поколїнє користати і навикати до книжки. А то ось як бувало у нас доси, і ще буває: Хлопець дома, чи селяньский чи з т. зв. інтеліґенциї, нїколи не видів дома нїякої книжки, не видів, щоби его родичі читали, то й его не кортїло. В ґімназиї, коли що й читав, то дуже часто хиба з примусу. А коли знайшов ся ще учитель, що тикав книжку, котра ему сподобала ся, але не була ученикови по души та ще й домагав ся справозданя з неї, гадаючи, що тим заохотить до читаня, то таки й зовсім відстрашив хлопця від читаня. У висших школах молодий хлопак учив ся для хлїба, а з цїкавости ловив за ґазету, бо там все було щось нового. Навикав до ґазет, особливо до новинок в них і ними кормив свого духа. З того пішло, що у нас нинї старші люди з інтеліґенциї не мають охоти до читаня книжок, не привикли до поважнїйшого, до глубшого мисленя, а кормлять ся як і за молоду найзвичайнїйшою будденщиною — ґазетними новинками, пустою балаканиною і дуже раді з того, коли она ще приперчена сваркою і лайкою. Не брак гроший, але брак охоти до читаня, брак потреби поважнїйшого і глубшого мисленя есть причиною, що у нас книжки не розходять ся. Коли-ж наші люди, хоч-би й сїльскі господарі будуть заводити собі бібліотеку дома, коли їх дїти будуть мати примір на них і знайдуть таки дома нагоду до читаня, то й книжки будуть тогди розходити ся і просьвіта стане більша і глубша, а з нею піднесе ся і добробит в нашім народї. Отже робіть, як радимо. — **Т. Ц. в М.:** 1) Не витягнений. — 2) Printing office „Svoboda“, Mt. Carmel, Pa, U St. America.

кілька годин і заєдно мішають. По тім гасять огонь під кітлом, олій стигне в нїм, а коли вистигне, спускають его до бочок. Покіст вже готовий, але до ужитку мусить ще постояти кілька місяців, бо аж тогди стане чистий і красний.

Покостові лякери або вернїкси робить ся в той спосіб, що живицї розпускає ся в покості з льняного олію. Найчастїйше уживає ся копалю, відтак бурштину, дамари і т. п. Живиця топить ся насамперед в мідяних кітлах або ще лїпше в глиняних начинях, бо в них не так легко темнїє. До стопленого копалю або бурштину доливає ся потрібну скількість кипячого покосту льняного і ту мішанину варить ся відтак через 10 мінут; по тім здоймає ся котел з огню, і коли мішанина трохи остигне, додає ся ще терпентинового олію. Коли би живиця була занечищена, то треба ще мішанину перефільтрувати. Вернїкси (Oellackfirnisse) суть найтревалїйшими і наймоцнїйшими покостами, але схнуть поволи і бувають завсїгди більше або менше забарвленими.

Спіритусові лякери, звані також алькогольовими покостами, роблять ся в той спосіб, що живицї як шеляк, копаль, сандарак, мастикс і ин. розпускають ся в міцнім (90 степ.) алькоголю. Крім алькоголю можна уживати також бензини і нафти. Добрий лякер повинен борзо висихати, блищати ся, добре держати і не бути анї крихким анї липким. Назва лякерів походить від ґуміляки уживаної найчастїйше до їх виробів. Щоби лякер не був занадто сухим додає ся до него трохи терпентини. Лякер шеляковий робить ся в той спосіб, що на 1 часть шеляку дає ся 3 до 5 частий спіритусу. Шеляк розпущений в значній скількости спіритусу, дає столярску полїтуру. Коли дерево має бути на біло полїтуроване, то треба полїтуру перефільтрувати через вуголь з костий. Лякер копалевий есть лїпший від шелякового. Копаль до его виробу мусить бути насамперед перетоплений. Відтак треба его змішати з піском, полити міцним спіритусом, варити через якийсь час на водї і наконець перефільтрувати. Щоби той лякер не був занадто крихким додає ся до него трохи терпентини або елємі. Безбарвний лякер копалевий робить ся в той спосіб, що н. пр. 6 кільо добре потовченого копалю мішає ся з 6 кільоґр. спіритусу (98 степ.), 4 кільоґр. терпентинового олію і 1 кільоґр. етеру, а відтак огріває ся поволи в щільно накритім начиню. — Можуть ще бути лякери терпентинові; они роблять ся в той спосіб, що живицю розпускає ся в терпентиновім олію.

* * *

В звязи з покостами і їх фабрикацию стоїть також фабрикация коркових лежників або т. зв. лїнолеум, материї, котра нинї вийшла дуже в моду. Лїнолеум служить до вкриваня підлог і завішуваня стїн. Лїнолеум виробляють у всїлякій величинї і всїляких десенях. На перший погляд виглядає та материя як би груба церата або якби якийсь лежник чи диван, зроблений з грубої ґуми і замальований зверха всїлякими взірцями і красками. Бувають такі лежники, що можна одним застелити відразу цїлу комнату. Они виглядають дуже красно і суть тревалі, дають ся легко умити водою і виглядають знову як нові. Коркові лежники придумав Анґлїєць Вальтон ще в 1860 р. До їх фабрикациї бере ся грубі і великі полотна з джути (jute), розтягає ся і намащує ся насамперед покостом з льняного олію, завареним так густо, що він виглядає як би яка кавчукова маса. На той покіст приходить відтак верства дуже мілко змеленого корку, котру відтак убиває ся добре. Роблять також так, що мішають покіст з корком і ту мішанину накладають на полотно. Відтак сушать і наконець малюють. Лїнолеум виробляють найбільше в Анґлїї, але також в Нїмеччинї і у Відни.

К. Вербенко.

Надіслане.

Звертаємо увагу на анонс о средствах лїчничих **Brown-Sequarda** на 4-тій сторонї.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

ПП. **E. Perollet** і Спілка в **Женеві,** Швайцария, (Лаборатория для виробу средств лічничих **Brown-Sequarda)** повідомляють П. Т. пп. лікарів, що **Sequardine** з найбільшою докладностию виробляють.

В ч. 49 - „Wiener mediz. Presse" з 5-го грудня есть донесене о цілковитім виліченю паралїжу і ревматизму.

Склянка по 30 цтм. зр. 7·50, склянка по 15 цтм. зр. 4. **Для пп. лікарів рабат 20 прц.** Замовленя по надісланю квоти переказом викопує ся відворотно. 110

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика число 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах оригінальных.

Анї мати, анї ґаздиня най не забувають уживати для своїх дїтий і в господарстві

„SERVUS"

Ганзена касельске какао вівсяне

Єсть то знаменита пожива для нездужаючих людий. Хто лиш раз то пив, той не обійде ся вже без того.

„Servus" Ганзена касельске какао вівсяне продає ся лиш по цїнї **70 кр.** за картон (з 33 в станїоль опакованими кусниками) у всїх аптиках, торговлях делїкатесів, дроґериях і більших торговлях корінних

ГАНЗЕН і С-ка, Касель і Хеб.

Ґенеральний заступник для Австро-Угорщини **Л. Кестлїн** в **Бреґенциї.** 106

Артистичне заведене ритовниче **А. Ціґмана,** Львів, Сикстуска 24, виконує як найдешевше: стампілії металеві і кавчукові, моноґрами, герби, марки печаткові, штанції, клїши і цирелящиї як найдокладнїйше і точно в означенім часї. 97

Інсерати

„оповіщеня приватні"), як для „Народної Часописи" так також для „Ґазети Львівскої" принимає лиш „Бюро дневників" ЛЮДВИКА ПЛЬОНА, при улицї Кароля Людвика ч. 9, де також знаходить ся Експедиция місцева тих ґазет.

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах оригінальних.

Апарати фотографічні

Прибори для фотографів так фахових як аматорів

Репродукциї найкрасших образів і діл штуки, рами, листви до рам, і т. п. предмети продає найдешевше найбільший фабричний склад апаратів і приборів фотографічних.

Львів, **ЛЮДВИК ФАЙҐЛЬ** Пасаж Гавсмана 8.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові

улиця Кароля Людвика число 9, приймає

абонамент на всї дневники по цїнах оригінальних.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.